

Особливості функціонування будівельних підприємств у розрізі регіонів України

*Лопатка Сергій Степанович*¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.12.2023	Економіка	330.34:69(477)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15453815>

Анотація. У статті здійснено комплексне дослідження чинників, що впливають на функціонування підприємств будівельного сектора в регіонах України, з урахуванням їхнього впливу на соціально-економічний розвиток, інвестиційну активність і просторову диференціацію. Обґрунтовано, що будівельні підприємства відіграють роль мультиплікатора економічного зростання, створюючи передумови для розширення виробничої бази, розвитку інфраструктури, підвищення рівня зайнятості та покращення інвестиційного клімату. За результатами регіонального аналізу встановлено наявність стабільного зв'язку між валовим регіональним продуктом і обсягами будівельної продукції, що дозволило окреслити типові моделі будівельної активності в межах адміністративно-територіальних одиниць. Значну увагу приділено оцінці інфраструктурної складової, зокрема якості транспортних вузлів, логістичних маршрутів і забезпеченості інженерними мережами, що виявились критичними для ефективного функціонування підприємств будівельної галузі. У межах дослідження застосовано кластерний аналіз, що дозволив виокремити регіони з подібними умовами ресурсного забезпечення, серед яких Київська, Львівська та Дніпропетровська області продемонстрували найбільш сталу інституційну й економічну структуру. На основі результатів дослідження запропоновано напрями оптимізації державної регіональної політики у сфері підтримки будівництва, з урахуванням просторової асиметрії, ресурсної місткості та логістичної доступності. Практична цінність полягає у можливості використання виявлених кластерних закономірностей для формування цільових інвестиційних програм, покращення регіональної інфраструктури та посилення конкурентоспроможності підприємств будівельного сектора у повоєнний період.

Ключові слова: будівельний сектор; регіональний розвиток; інфраструктура; логістика; кластерний аналіз; конкурентоспроможність; просторові диспропорції.

Features of the functioning of construction enterprises in the regions of Ukraine

Abstract. The article presents a comprehensive study of the factors influencing the functioning of construction sector enterprises in the regions of Ukraine, taking into account their impact on socio-economic development, investment activity, and spatial differentiation. It is substantiated that construction enterprises act as multipliers of economic growth by creating prerequisites for expanding the production base, developing infrastructure, increasing employment, and improving the investment climate. Based on regional analysis, a

¹ к.т.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій ЗВО "Львівський університет бізнесу та права", <https://orcid.org/0009-0008-7941-368X>

stable correlation between gross regional product and the volume of construction output is identified, which allowed for the outlining of typical models of construction activity across administrative-territorial units. Particular attention is paid to the evaluation of infrastructure components, including the quality of transport hubs, logistics routes, and availability of engineering networks, which were found to be critical for the effective functioning of enterprises in the construction industry. Cluster analysis was applied in the study, enabling the identification of regions with similar resource conditions, among which Kyiv, Lviv, and Dnipropetrovsk oblasts demonstrated the most stable institutional and economic structures. Based on the findings, directions for optimizing state regional policy in the field of construction support are proposed, taking into account spatial asymmetry, resource capacity, and logistic accessibility. The practical value lies in the possibility of using the revealed cluster regularities to design targeted investment programs, improve regional infrastructure, and enhance the competitiveness of construction sector enterprises in the post-war recovery period.

Keywords: construction sector; regional development; infrastructure; logistics; cluster analysis; competitiveness; spatial disparities.

Вступ

Сучасна економіка України, особливо в умовах посткризової відбудови та адаптації до викликів воєнного часу, вимагає переосмислення ролі будівельного сектора як одного з ключових чинників регіонального розвитку. Підприємства цієї галузі не лише створюють матеріальну інфраструктуру, але й формують складні виробничо-інституційні зв'язки з іншими секторами економіки, впливаючи на зайнятість, інвестиційну активність та індекси добробуту населення. Визначення закономірностей функціонування будівельного сектора у просторово-територіальному розрізі має особливу вагу для формування ефективних державних і місцевих політик економічного зростання.

Проблематика регіонального розвитку будівельних підприємств широко досліджується у вітчизняній науковій літературі. Зокрема, у працях Свірідової С. С. та Одуд К. С. розглянуто інноваційні процеси в діяльності будівельних компаній [2]; Верховлядової Н. І. – структуру потенціалу галузі [3]; Калініченко Л. Л. та Сидорової Ю. Р. – динаміку та тенденції будівельного виробництва [6]; Марченка О. і Коляденка Р. – цифрову трансформацію у будівельному бізнесі [7]. Утім, у науковому дискурсі досі недостатньо систематизовано підходи до просторового аналізу ресурсного забезпечення та регіональних моделей функціонування підприємств, що знижує ефективність стратегічного управління розвитком цієї галузі на рівні державної політики.

Метою даного дослідження є виявлення соціально-економічних, інфраструктурних та інституційних чинників, які впливають на особливості функціонування будівельних підприємств у регіонах України, а також кластеризація територій за критеріями ресурсної забезпеченості та динаміки будівельної активності.

Результати

Дослідження функціонування будівельних підприємств України повинне включати аналіз специфічних економічних, соціальних та ринкових факторів, що впливають на їхню діяльність у різних областях країни. Суб'єкти господарювання будівельного сектора є інтегральною частиною економічної системи регіону і їхня діяльність тісно пов'язана із його соціально-економічним розвитком, оскільки безпосередньо впливає через попит на будівництво об'єктів житлового, комерційного та інфраструктурного призначення (табл. 1).

Таблиця 1

ВРП та обсяги виробленої будівельної продукції у розрахунку
на 1 особу за регіонами (дол. США)

	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
	ВРП у розрахунку на 1 особу (дол. США)					Обсяги виробленої будівельної продукції у розрахунку на 1 особу (дол. США)				
Вінницька	2192	2614	3217	3278	4186	74	131	256	260	384
Волинська	1878	2143	2832	2789	3311	54	65	87	91	117
Дніпропетровська	3649	4219	4732	4682	6842	113	171	243	212	251
Донецька	1478	1689	1911	1859	2545	<i>Продовження таблиці 3.1</i>				
Житомирська	1869	2313	2717	2820	3516	47	61	86	66	82
Закарпатська	1286	1533	1890	1838	2222	41	51	68	57	51
Запорізька	2827	3153	3538	3700	5077	56	83	88	69	84
Івано-Франківська	1740	2097	2447	2457	3233	63	89	104	104	137
Київська	3380	4136	4767	5038	5963	125	155	225	262	346
Кіровоградська	2073	2491	3010	3011	4001	61	63	84	55	51
Луганська	522	599	727	753	905	10	11	12	13	14
Львівська	2188	2580	3296	3499	4363	93	124	169	210	274
Миколаївська	2274	2585	3177	3218	4136	86	90	149	112	154
Одеська	2355	2674	3207	3443	4219	177	239	291	446	554
Полтавська	3985	4549	5199	5068	7177	151	182	211	219	254
Рівненська	1579	1803	2256	2318	2844	51	80	111	106	145
Сумська	1931	2314	2730	2812	3693	43	48	56	60	72
Тернопільська	1450	1722	2121	2247	2910	56	63	90	93	148
Харківська	2610	3194	3592	3614	4479	140	172	216	203	283
Херсонська	1710	1945	2320	2484	3202	36	43	69	47	53
Хмельницька	1875	2190	2549	2862	3554	67	98	118	196	280
Черкаська	2241	2826	3338	3406	4110	40	60	67	80	115
Чернівецька	1184	1377	1785	1859	2239	53	59	91	90	68
Чернігівська	2073	2563	3022	3169	4296	35	43	73	92	112

Джерело: розраховано автором за [1]

У більшості областей простежується позитивна кореляція між ВРП та обсягами будівельних робіт. Регіони з високим рівнем економічного розвитку приваблюють більше внутрішніх та зовнішніх інвестицій, що сприяє створенню нових об'єктів інфраструктури, житлових комплексів та бізнес-центрів. Так, Київська, Львівська, Одеська області залучають значні обсяги фінансових ресурсів у комерційне та житлове будівництво, що відображається в інтенсивній забудові та вищих темпах економічного розвитку. Будівельні підприємства потребують значних капіталовкладень, тому регіони, де сприятливий інвестиційний клімат володіють кращим потенціалом для розвитку будівництва [1].

Також у регіонах, де домінуючою галуззю є промисловість, комерційне будівництво, як правило, має більші обсяги і попит, що пов'язано із потребою у спеціалізованих об'єктах (нових виробничих потужностях, складських приміщеннях, транспортно-логістичній інфраструктурі). У регіонах із туристичною спеціалізацією

або розвинутих аграрних сектором будівельні компанії концентруються на об'єктах туристичної інфраструктури та сільськогосподарського призначення.

Враховуючи той факт, що будівельний сектор є важливим активізатором мультиплікаційного ефекту в економіці, оскільки створює додаткові робочі місця як у будівництві, так і в суміжних галузях – транспорті, виробництві будівельних матеріалів, послугах, високий економічний рівень регіону посилює цей ефект: більший обсяг будівельних робіт збільшує зайнятість і підвищує платоспроможний попит, який згодом повертається в економічну систему у вигляді додаткових обсягів інвестування. Це забезпечує циклічність взаємовигідного розвитку, що стимулює будівництво і загальноекономічне зростання.

Суттєві диспропорції в економічному розвитку регіонів України визначають доступність ресурсів для будівельних підприємств, включаючи кадрове забезпечення, будівельні матеріали, капітал. Важливо також відмітити, що регіони із вищим рівнем економічного розвитку легше пристосовуються до змін у будівельному секторі, зокрема швидше запроваджують інноваційні технології, нові будівельні матеріали, удосконалюють автоматизацію процесів [2]. У менш розвинених регіонах такі зміни впроваджуються значно повільніше через обмежений доступ до фінансових і техніко-технологічних ресурсів. Зокрема, в таких областях, як Закарпатська, Кіровоградська, Луганська, Чернівецька, ВРП та обсяги будівельних робіт залишаються значно нижчими за середні значення по Україні, що свідчить про залежність будівельного сектору від загальної економічної ситуації регіону [3; 4].

У деяких регіонах обсяги будівництва демонстрували диспропорційні тенденції, особливо під час кризових періодів, зокрема через пандемію 2019-2020 рр. В таких випадках навіть у регіонах із відносно високим ВРП – Харківській та Запорізькій областях, простежувалася стагнація будівництва, що підкреслює вразливість галузі до соціально-економічних потрясінь. Таким чином, розвиток економіки регіону визначає обсяги, напрямки та можливості для розвитку будівельних підприємств, створюючи різноманітні передумови і обмеження для їхнього зростання.

Важливо також відзначити відмінності стану інфраструктури у різних регіонах України, а саме: якості доріг, транспортних вузлів, доступу до комунікаційних систем і наявності інженерних мереж. Висока якість доріг зменшує логістичні витрати будівельних компаній, що сприяє активнішому будівництву [5]. У регіонах із розвиненими дорогами будівельні підприємства мають можливість реалізовувати масштабні проекти, включаючи інфраструктурне та комерційне будівництво. Натомість незадовільний стан дорожнього покриття на певних віддалених територіях збільшує витрати на транспортування та ускладнює доступ до будівельних майданчиків, що своєю чергою обмежує кількість та масштаб будівельних проектів, особливо у віддалених районах, і робить регіони менш привабливими для потенційних інвесторів [6].

Підприємства будівельного сектора залежать від доступу до транспортних вузлів, зокрема залізничних станцій, морських і річкових портів, що значно розширюють можливості підприємств щодо перевезення важких та об'ємних вантажів. Для прикладу, у регіонах із морськими портами (Одеській, Миколаївській областях) компанії мають кращий доступ до міжнародних ринків будівельних матеріалів, що суттєво знижує витрати на імпорт та експортування продукції.

Інфраструктура є вагомою компонентою основи для розвитку будівельних підприємств, визначаючи умови їхньої діяльності, ефективність логістики, доступність ресурсів і можливості для масштабних проектів. Наявність розвинутої інфраструктури дозволяє будівельним підприємствам бути гнучкими та інноваційними, знижувати витрати на транспортування і швидше реагувати на попит ринку. Водночас відсутність необхідних інфраструктурних ресурсів у віддалених і слабо розвинених регіонах

обмежує можливості для будівництва, знижуючи конкурентоспроможність підприємств [7].

Важливим інструментом для аналізу різних аспектів економічної діяльності у регіональному розрізі, зокрема в контексті функціонування підприємств будівельного сектора, є кластерний аналіз. Застосування цього методу для групування регіонів України за ключовими показниками, що характеризують діяльність підприємств у будівництві, дозволяє виявити особливості функціонування та сприяє формуванню ефективних стратегій на мікро-мезо та макро рівні.

Основною метою кластеризації регіонів є створення груп (кластерів) територіальних одиниць, які мають схожі характеристики в рамках певних економічних і соціальних критеріїв. У процесі дослідження базові показники для кластерного аналізу визначено на основі опитування, проведеного серед фахівців будівельного сектора. Його призначенням було визначення найважливіших показників, які впливають на ефективність функціонування підприємств, зокрема оцінювання важливості кожного із них для будівельного сектора за шкалою від 1 до 5 (де 1 – зовсім не важливо, 5 – дуже важливо):

Кількість будівельних підприємств (“Оцініть важливість цього показника для відображення масштабів діяльності галузі”).

Кількість зайнятих працівників (“Наскільки цей показник є критично важливим для оцінки людського ресурсу галузі?”).

Обсяг виробленої продукції (“Чи вважаєте цей показник визначальним для оцінки продуктивності підприємств?”).

Обсяг реалізованої продукції (“Як ви оцінюєте значущість цього показника для аналізу ринкової активності підприємств?”).

Додана вартість підприємств (“Наскільки цей показник важливий для оцінки економічної ефективності діяльності?”).

Інші показники (“Запропонуйте: вкажіть, які ще показники, на вашу думку, необхідно враховувати, та оцініть їх важливість”).

Серед інших запропонованих респондентами показників були: рівень будівельної активності, обсяги введеного житлового та нежитлового фонду, інвестиційна активність, динаміка вартості будівельних робіт та інші. Аналіз результатів проводився у послідовності збору відповідей експертів та обчислення середніх значень оцінок кожного показника; використання методу ранжування показників за середніми значеннями оцінок у порядку спадання; виокремлення показників із найвищими оцінками як найбільш важливих для функціонування підприємств будівельного сектора. Результати опитування подано у табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз результатів опитування експертів щодо базових показників функціонування підприємств будівельного сектора

Показник	Оцінка 1	Оцінка 2	Оцінка 3	Оцінка 4	Середня оцінка
Кількість підприємств	4	5	4	3	4.00
Кількість працівників	5	4	5	5	4.75
Обсяг виробленої продукції	5	5	4	4	4.50
Обсяг реалізованої продукції	4	4	4	5	4.25
Додана вартість	5	5	5	5	5.00

Джерело: сформовано автором на основі експертного опитування

Так, базовими показниками функціонування підприємств будівельного сектора респондентами визначено додану вартість (середня оцінка: 5,00), кількість зайнятих працівників (середня оцінка: 4,75), обсяг виробленої продукції (середня оцінка: 4,50),

обсяг реалізованої продукції (середня оцінка: 4,25) та кількість будівельних підприємств (середня оцінка: 4,00). Ці показники рекомендовано використовувати для розробки економіко-математичних моделей аналізу діяльності підприємств галузі.

За десять років (2014-2023 рр.) мали місце вагомі зміни у динаміці нарощування будівельного потенціалу, проте протягом цього періоду простежується чітка приналежність певних областей до конкретної групи за характеристиками будівництва, що підтверджує відповідну схожість щодо забезпечення та розподілу ресурсів підприємств будівельного сектора (рис. 1).

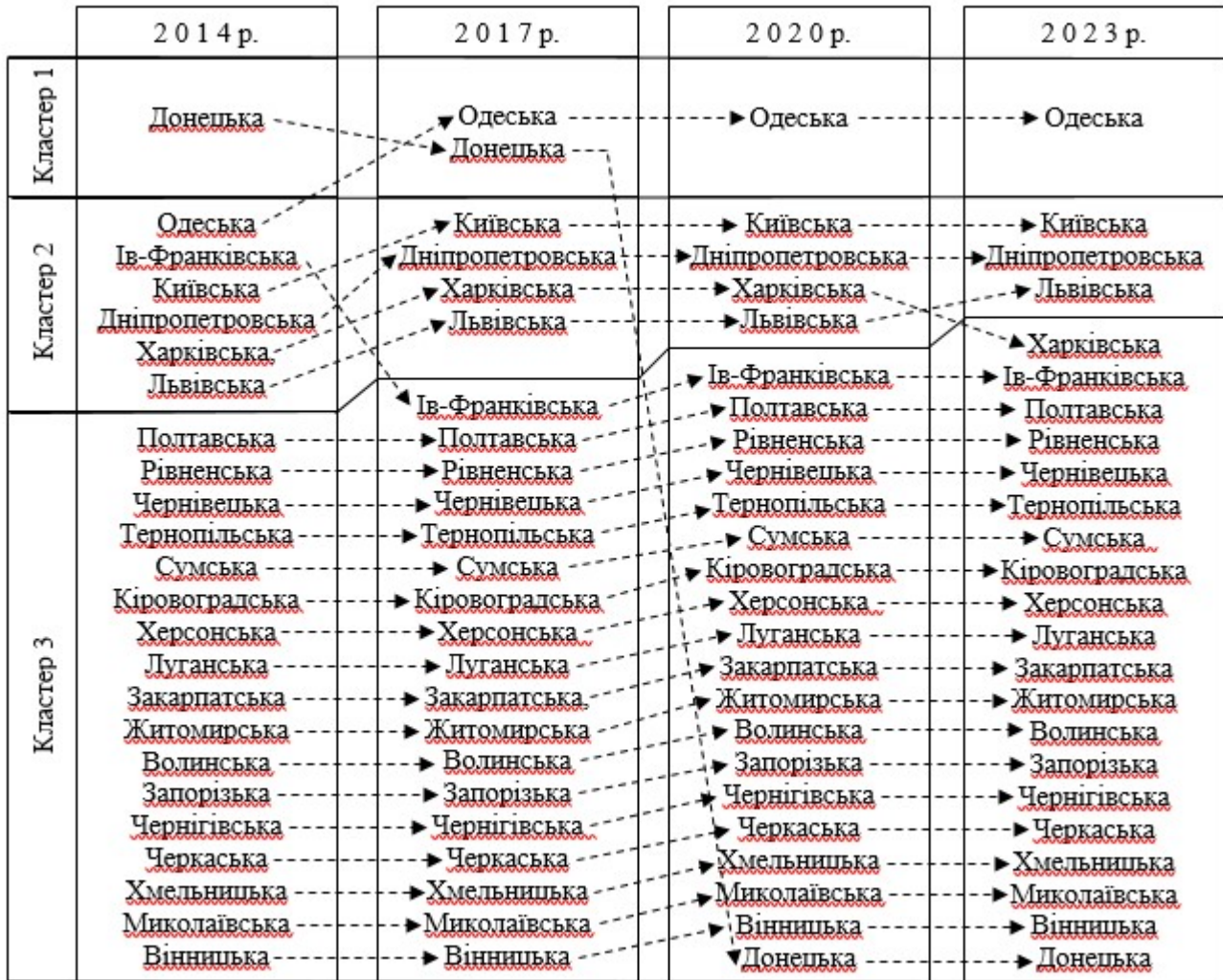

Рис. 1. Групування областей України за схожими умовами щодо забезпечення та розподілу ресурсів підприємств будівельного сектора

Джерело: сформовано автором

Результати кластерного аналізу засвідчили стійку тенденцію до формування групи регіонів із подібними умовами щодо забезпечення та розподілу ресурсів будівельного сектора. За результатами групування сфокусуємо увагу на другий кластер, до якої протягом десяти років стабільно входять Київська, Львівська та Дніпропетровська області. Така кластеризація пояснюється схожою дією низки мезо- та мікроекономічних факторів, що впливають на будівельну діяльність у зазначених регіонах, зокрема рівнем інвестиційної активності, доступністю матеріально-технічних і трудових ресурсів, динамікою розвитку інфраструктури та рівнем урбанізації.

У тому зв'язку, вважаємо доцільним охарактеризувати чинники, що зумовлюють стабільну приналежність цих областей до одного кластера:

Київська, Львівська та Дніпропетровська області є потужними економічними центрами України, що характеризуються значним обсягом капітальних інвестицій у будівництво, а розвиток комерційної, промислової та житлової нерухомості зумовлює високий рівень забезпечення будівельних підприємств відповідними ресурсами. Ці регіони протягом останніх десятиліть демонструють стабільно високий рівень економічної активності, що, своєю чергою, пояснюється концентрацією фінансових потоків, наявністю розвиненого бізнес-середовища, високою інвестиційною привабливістю та значною місткістю ринку нерухомості [8; 9].

Відтак, Київська область (особливо м. Київ) – фінансовий і діловий центр України, що приваблює значні інвестиції у житлове та комерційне будівництво. Велика концентрація українських і міжнародних компаній сприяє активному розвитку офісної та бізнес-інфраструктури. До війни простежувалася позитивна динаміка попиту на елітну та масову житлову нерухомість, а також активний розвиток багатофункціональних комплексів (житла, офісів, торгових центрів) [10; 11; 12; 13].

Львівська область – стратегічний регіон із високою часткою іноземних інвестицій, зокрема від європейських фінансових установ та міжнародних донорських організацій. Близькість до кордонів ЄС сприяє активному залученню міжнародного капіталу та реалізації інфраструктурних проєктів, промислових парків та логістичних центрів. Львів є одним із провідних центрів ІТ-індустрії в Україні, що стимулює потребу у будівництві сучасних офісних приміщень та коворкінг-просторів. Розвиток туристичної галузі спричиняє збільшення інвестицій у готельний, житловий та комерційний сегменти нерухомості [14; 15; 16; 17; 18].

Дніпропетровська область – індустріальний центр із потужним виробничим потенціалом. Як один із найбільших промислових регіонів країни, Дніпропетровська область має високу потребу в модернізації виробничої інфраструктури, що стимулює інвестиції у будівництво. Велика кількість підприємств металургійного, машинобудівного та енергетичного секторів забезпечує стабільний попит на промислові та складські об'єкти. Активний розвиток логістичних центрів та індустріальних парків до початку повномасштабного вторгнення створював сприятливі умови для капіталовкладень у транспортну та виробничу інфраструктуру [19; 20; 21; 22; 23].

Дані області мають вигідне географічне розташування, розвинену транспортну мережу (автомобільні магістралі, залізничні вузли, авіасполучення, розгалужену логістичну інфраструктуру), що сприяє ефективному забезпеченню будівельних підприємств матеріально-технічними ресурсами та забезпечує оперативну реалізацію будівельних проєктів. Зважаючи на стратегічне значення транспортно-логістичної інфраструктури, подальший розвиток будівництва у цих регіонах повинен синхронізуватися із подальшим вдосконаленням логістичних ланцюгів, модернізацією транспортних коридорів та розширенням мережі індустріальних парків і складів, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємств будівельного сектора.

На фоні високого рівня ділової активності у будівельній сфері, у цих регіонах зосереджені потужні забудовники, виробники будівельних матеріалів, архітектурні та інжинірингові організації, що забезпечують потенційну можливість для розвитку будівельного сектора. Висока щільність будівельних підприємств у цих регіонах сприяє можливості формування ефективних виробничо-економічних кластерів для забезпечення сталого розвитку сектора, інноваційного оновлення технологій та високої конкурентоспроможності підприємств.

При цьому відзначимо передумови, що сприяють високій концентрації підприємств будівельного сектора, а саме:

- економічна привабливість регіонів для забудовників та девелоперів;

– наявність потужної виробничої бази будівельних матеріалів (у Київському регіоні виробляється значні обсяги залізобетонних конструкцій, віконно-дверних систем, сучасних оздоблювальних матеріалів; Львівщина має потужну базу виробництва керамічної плитки, цементу, дерев'яних конструкцій, а також активно залучає інвестиції у нові будівельні технології; Дніпропетровщина спеціалізується на виробництві металоконструкцій, труб, профільного прокату, що є ключовими матеріалами для будівництва, особливо інфраструктурних та промислових об'єктів).

– концентрація архітектурних та інжинірингових компаній (у містах Києві та Львові зосереджені потужні архітектурні компанії, які реалізують масштабні девелоперські проекти, застосовуючи інноваційні підходи до просторового планування та енергоефективності; місто Дніпро відзначається високим рівнем розвитку проектно-інжинірингових компаній, що спеціалізуються на проектуванні промислових і логістичних об'єктів).

– сприятливі умови для забезпечення інтегрованих циклів виробництва будівельної продукції (від виробництва матеріалів до введення об'єктів в експлуатацію): ці регіони демонструють активний розвиток кластерної моделі у сфері будівництва, що об'єднує забудовників, виробників і постачальників матеріалів, архітекторів та девелоперів. Протягом десятиліття ці регіони демонстрували стабільність у доступності фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів для будівельних підприємств, що значною мірою пов'язано із регіональними особливостями.

Отже, отримані результати кластерного аналізу підтверджують наявність стійкої регіональної схожості у розподілі та використанні ресурсів будівельного сектора у Київській, Львівській та Дніпропетровській областях. Це свідчить про подібні передумови розвитку будівельної діяльності в цих регіонах, що робить їх привабливими для інвесторів, забудовників та державних програм розвитку інфраструктури. З урахуванням виявленої закономірності, подальша політика регіонального розвитку повинна враховувати специфіку цих областей та передбачати індивідуалізовані стратегії для підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, що сприятиме посиленню конкурентоспроможності підприємств і збалансованому розвитку будівельного сектора на національному рівні.

Висновки

Проведене дослідження засвідчило вагому роль будівельного сектора в соціально-економічному розвитку регіонів України, демонструючи багаторівневі взаємозв'язки між обсягами будівельної продукції, рівнем валового регіонального продукту, інвестиційною активністю, станом інфраструктури та кадровим забезпеченням. Встановлено, що регіони з високим ВРП – насамперед Київська, Львівська та Дніпропетровська області – створюють найсприятливіші умови для розвитку будівельного бізнесу, акумулюючи фінансові ресурси, матеріально-технічний потенціал і висококваліфікований людський капітал.

Кластерний аналіз підтвердив наявність стійкої регіональної типології, яка зумовлює подібні умови функціонування підприємств будівельної галузі у провідних економічних центрах. Водночас регіональні диспропорції у розвитку інфраструктури, доступі до ресурсів та інвестиційному кліматі значною мірою впливають на нерівномірність просторового розміщення активності будівельних підприємств. Це потребує більшої уваги до слабо розвинених областей, де функціонування будівельного сектора стримується нестачею ресурсів, логістичних бар'єрів та низьким рівнем урбанізації.

Інфраструктурні характеристики, зокрема якість транспортних вузлів, наявність інженерних мереж і доступ до логістичних ланцюгів, мають вирішальне значення для

ефективної реалізації будівельних проектів і забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Виявлено, що саме розвиток транспортно-логістичної мережі є одним із ключових каталізаторів будівельної активності, що забезпечує гнучкість, зниження витрат та оперативність виробничо-будівельного процесу.

Отже, функціонування будівельного сектора є інтегративним чинником регіонального зростання, що охоплює не лише прямий внесок у економіку через виробництво будівельної продукції, але й ширший мультиплікативний ефект, який проявляється у зростанні зайнятості, доходів населення та інвестиційної привабливості регіонів. Подальша державна регіональна політика у сфері будівництва має враховувати специфіку територіального розвитку, сприяти кластеризації підприємств, підтримці інфраструктурних проектів та розбудові інституційного середовища для інвестицій. Такий підхід сприятиме не лише зміцненню будівельного сектора як базової галузі національної економіки, а й забезпеченню збалансованого просторового розвитку України.

Список джерел

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Свірідова С. С., Одуд К. С. Особливості інноваційних процесів будівельних підприємств. *ECONOMICS: time realities*. 2018. № 4 (38). С. 68–75.
3. Верхоглядова Н. І., Коваленко-Марченкова Є. В. Складові потенціалу будівельної галузі як основа його конкурентоспроможності. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 15. С. 36–39.
4. Корінь М. В., Запруднов Я. В., Зибін С. В. Розвиток потенціалу підприємств будівельної галузі в умовах цифровізації. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 83. С. 35–39.
5. Соколовська К. В., Касич А. О. Тенденції у розвитку підприємств будівельної галузі. *Економіка і суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1557/1498/>
6. Калініченко Л. Л., Сидорова Ю. Р. Аналіз тенденцій розвитку будівельної галузі та будівельної продукції України. *Молодий вчений*. 2017. Вип. 4.4 (44.4). С. 64–69. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/4.4/15.pdf>
7. Марченко О., Коляденко Р. Цифрова трансформація будівельного бізнесу: тенденції та перспективи. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 4(04). С. 20–26.
8. Будівельний ринок України 2024 року. *BDO Україна*. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2024/ukrainian-construction-market-in-2024>
9. Сектор будівельних матеріалів. *UkraineInvest*. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/industries/building-materials-ukraineinvest/>
10. Офіційний веб-сайт. *Головне управління статистики м. Києва*. URL: <http://www.kyiv.ukrstat.gov.ua/>
11. Лойко В. В., Руденко М. В., Руденко В. С. Динаміка розвитку будівельних підприємств України та міста Києва в контексті забезпечення економічної безпеки. *Ефективна економіка*. 2020. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/328802586.pdf>
12. Івченко Є. Будівельний ринок в Україні 2024–2030. *Новаторбуд*. URL: <https://novatorstroy.com/ua/pres-relizi/budvelniy-rinok-v-ukraini-2024-2030/>

13. Девіс М. П. Виклики в будівництві високої щільності у міських районах. Бостон: *Academic Press*, 2020. 332 с.
14. Франко Л. Капітальне будівництво на Львівщині: які об'єкти області збудують за гроші держави та області. URL: <https://lviv.media/business/money/11731-kapitalne-budivnytstvo-na-lvivshchyni-iaki-ob-iekty-oblasti-zbuduiut-za-hroshi-derzhavy-ta-oblasti/>
15. Ливдар М. В., Чубка О. М., Циган В. М. Тенденції капітальних інвестицій у Львівській області та їх сучасний стан. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. № 37. URL: https://www.researchgate.net/publication/360543397_TENDENCII_KAPITALNI_H_INVESTICIJ_U_LVIVSKIJ_OBLASTI_TA_IH_SUCASNIJ_STAN
16. ТОП-7 інвестиційних проєктів Львівщини 2024 року: від нових фабрик до гірських курортів. *Економіка*. 2024. URL: <https://lviv.media/ekonomika/95370-top-7-investicijnih-proyektiv-lvivshini-2024-roku-vid-novih-fabrik-do-girskih-kurortiv/>
17. Велике будівництво 2021: що зробили на Львівщині. URL: <https://lviv.media/lvivshchyna/15555-velyke-budivnytstvo-2021-shcho-zrobyly-na-lvivshchyni/>
18. Пашкова М. Будівництво у Львові: нові проєкти та плани. URL: <https://www.032.ua/news/3893998/budivnictvo-u-lvovi-novi-proekti-ta-plani>
19. Головне управління статистики у Дніпропетровській області. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.dp.ukrstat.gov.ua>
20. Будівельний сектор Дніпропетровської області: розвиток та перспективи. *Dnipropetrovsk Investment Agency*. URL: <https://dia.dp.gov.ua/budivelnij-sektor-dnipropetrovsko%D1%97-oblasti-rozvitok-ta-perspektivi/>
21. Інвестиційний потенціал Дніпропетровщини: DIA як драйвер можливостей. URL: <https://dia.dp.gov.ua/investicijni-potencial-dnipropetrovshhini-dia-yak-drajver-mozhливостей/>
22. Інвестиційні можливості Дніпропетровщини. *Dnipropetrovsk Investment Agency*. URL: <https://dia.dp.gov.ua/investicijni-mozhливости-dnipropetrovshhini/>
23. ТОП-8 найбільших інвестиційних проєктів на Дніпропетровщині, реалізації яких чекають у 2022 році. URL: <https://dnipro.depo.ua/ukr/dnipro/top-8-naybilshikh-investitsiy-nikh-proektiv-na-dnipropetrovshchini-realizatsii-yakikh-chekayut-u-2022-rotsi-202112151402464>